

УДК 7.012:001.891

АПСАЙКЛІНГ В ДИЗАЙНІ: РЕФЛЕКСІЯ НА ПОДІЇ ВІЙСЬКОВОГО ЧАСУ В УКРАЇНІ

ВИСОЦЬКА Вікторія, КРОТОВА Тетяна
Київський національний університет технологій і дизайну, Київ, Україна
victoriya8359@ukr.net, krotova_t@ukr.net

Проведено аналіз досвіду реалізації застосування техніки апсайклінгу українськими дизайнерами в умовах військового часу в Україні. На прикладі концепції бренду «314BAN» показано методи використання апсайклінгу. Розглянуто експеримент нової дизайнерської марки «REwind». Проаналізовано роботи відеопроєкту «Ком'юніті нового покоління» розробленого молочною компанією «Галичина» та способи використання апсайклінгу задля покращення екологічного становища в Україні.

Ключові слова: апсайклінг, дизайн, рефлексія, військовий час, взуття на передову.

ВСТУП

Війна в Україні внесла різкі зміни у життя нашого суспільства. Повномасштабне вторгнення з боку російської федерації призвело до закриття значної частини бізнес-структур, зниження матеріального рівня життя українців тощо. Війна, відповідним чином, вплинула і на індустрію моди, оскільки в контексті військових подій мода набуває нового сенсу. Одним із шляхів, який пропонується розглядати як спосіб економії ресурсів країни під час війни – є дизайнерська концепція переробки одягу для вторинного вжитку, яка завдяки своїм економічним, екологічним та естетичним властивостям надає нового життя використаним речам.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

В рамках дослідження поставлено мету: проаналізувати тенденцію переробки вживаних речей у сучасному дизайні костюма та інших напрямках в Україні. Показати дизайнерські рішення щодо одягу та аксесуарів з використанням методів апсайклінгу в умовах, спричинених війною.

Предметом дослідження є методи апсайклінгу в дизайні як рефлексія на умови військового часу в Україні. Методи переробки ношених речей дозволяють знайти баланс між дизайнерськими нововведеннями, естетичними потребами споживачів в складній економічній ситуації.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Слово «апсайклінг» має англійське походження (upcycling — вторинне використання) і означає творче перевтілення відходів у витвори мистецтва, побутові вироби, одяг, аксесуари тощо. Взагалі практика перешивання ношених речей не має зафіксованої дати винаходу. Ще з давніх часів люди застосовували цей метод. Створення виробів із вживаних речей раніше було спричинене нестачею чогось, а сьогодні навпаки популярне через надмірну

кількість виробленого та містить у собі екологічну складову [3]. Впродовж останніх декількох років в Україні цей напрям набуває все більшої популярності. Під час війни вітчизняні дизайнери активно рухаються у цьому руслі, пропонуючи споживачам різноманітні вироби, виконані методом апсайклінгу.

Війна диктує свої правила життя та відповідно корегує роботу багатьох сфер. Не оминуло це і напрямок дизайну. Так, складна ситуація, пов'язана із обстрілами змусила деякі бренди до релокації. Зокрема, український бренд сучасної культури усвідомленого споживання «314BAN» засновниці Катерини Уварової перемістився з Харкова до Львова і продовжив працювати, але вже орієнтуючись на вимоги часу. Творчі люди репрофільювали свої майстерні і, враховуючи потреби армії (тісно співпрацюючи з волонтерами), почали активно відшивати амуніцію для ЗСУ, знову ж таки, спираючись на апсайклінг. Також бренд «3.14BAN» започаткував благодійний напрямок під назвою «Сенси», в рамках якого створює аксесуари та сувеніри, а частину коштів (50%) з продажу відраховують на відбудову музею Г.С. Сковороди в с. Сковородинівка на Харківщині, який було зруйновано російською армією у травні 2022 року.

Рис. 1. Вироби, виготовлені методом апсайклінгу: брелок з малокаліберних гільз; великокаліберна гільза та келих, зроблений з неї. 3.14BAN. Львів, 2022 [5]

До війни бренд «3.14BAN» займався пошиттям шоперів, поясних сумок та рюкзаків з використаних банерів. Після переїзду у Львів народилася ідея створювати сувеніри з гільз. З малокаліберних роблять ексклюзивні брелки з гравіровкою «Слава Україні» або зображенням «Герба». З більшої, артилерійської гільзи отримують два вироби – підсвічники та ексклюзивні келихи (рис. 1).

Відзначимо, війна не зупиняє творчість і в моді з'являються нові бренди, які безпосередньо націлені працювати в напрямку апсайклінгу, наприклад, нещодавно зареєстрований бренд «REwind». У своїй лімітованій колекції під назвою «Demilitarization» (що у перекл. з англійської означає «Демілітаризація») із парашута збитого російського СУ-24 дизайнери створили колекцію курток-вітровок, де кожна має унікальний номер (Рис. 2). Зі слів

директора бренду О. Волосовського, колекція відображає події війни, які відбуваються в Україні [6].

Рис. 2. Куртки-вітровки бренду «REwind», виготовлені із парашута збитого в Україні російського льотчика СУ-24. Київ, 2022 [6]

Рис. 3. О. Стебляк. Кишеньковий гаманець, виготовлений з використаних пакетів з під кави. Львів, 2019 [1]

«Апсайклінг є основним запитом на нетривіальність», – так вважає одна із героїнь відеопроєкту «Ком'юніті нового покоління», розробленого молочною компанією «Галичина». Мета проєкту – висвітлити діяльність різних українських спільнот, які пропонують, провести з користю дозвілля та змінити світ на краще. Герої відеороликів розповідають про власний досвід створення нових виробів способом переробки речей. На думку дизайнерів, нині в суспільстві існує попит на незвичні речі та набирає популярності напрямок збереження екології. «Щодо одягу, то це завжди експеримент, треба бути імпрезантною особистістю, щоб носити такі речі», – вважає українська дизайнерка Ольга Стебляк [1]. Відповідно, вона надає перевагу тільки тим речам, які користуються попитом. Окрім одягу Ольга розробляє також кишенькові гаманці (Рис.3).

Рис. 4. Пошиття валянок на передову для військових методом апсайклінгу. с. Маркуші, Житомирська обл. 2022 [2]

Ще один проєкт, який заслуговує на увагу, реалізований на Житомирщині у селі Маркуші. У стінах ліцею шиють валянки на передову. Ця

затратна по часу праця об'єднала бабусь, працівників закладу та учнів [2]. Взуття створюють з пуховиків, старих пальто та шуб, які приносять люди. Спільними силами вже відшито та відправлено воїнам понад півтори тисячі пар взуття (Рис. 4).

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши вектор переробки вживаних речей українськими дизайнерами було визначено, що апсайклінг рефлексує на події війни в Україні. Усвідомлене створення різноманітних виробів дозволяє збалансувати економічні та естетичні запити суспільства. З таких позицій людина заощаджуватиме кошти, перероблятиме використані речі і при цьому матиме унікальну дизайнерську річ або предмет побуту, який у мирний час символізуватиме пережите.

ЛІТЕРАТУРА

1. Апсайклінг - що це? YouTube Channel «Галичина»
URL: <https://youtu.be/h5l8QnZJCjk> (дата звернення: 03.02.23)
2. Валянки для військових: учнів ліцею та місцевих бабусь об'єднала спільна мета у Маркуші. YouTube Channel «5 канал» URL: <https://youtu.be/t2CDyc7VhMA> (дата звернення: 15.01.23)
3. Забара М. Апсайклінг: як сміття може врятувати планету. «Громадський Простір». URL: <https://www.prostir.ua/?library=apsajklinh-yak-smittya-mozhe-vryatuvaty-planetu> (дата звернення: 30.01.23)
4. SustainFashion: Історії дизайнерів, які створюють екологічні речі «WoMo» URL: <https://womo.ua/sustainfashion-istoriyi-dizayneriv-yaki-stvoryuyut-ekologichni-rechi/?fbclid=IwAR1nDcW6mB5ZLUqPaEZ6X94-XfsQhUhUUcpjodQF9zYmFNlaTD0clbaXWbA> (дата звернення 02.02.23)
5. Сувеніри війни. Гільзи для підтримання культурної спадщини України <https://314ban.com/> YouTube Channel «3.14BAN» URL: <https://youtu.be/lX9VSF8hjho> (дата звернення: 05.02.23)
6. Український бренд зробив куртки з парашута збитого російського льотчика. «Фокус» URL: <https://focus.ua/uk/lifestyle/521201-ukrainskiy-brend-sdelal-kurtki-iz-parashyuta-sbitogo-rossiyskogo-letchika> (дата звернення 16.01.23)

VYSOTSKA V., KROTOVA T.

UPCYCLING IN DESIGN: REFLECTION OF THE WARTIME EVENTS IN UKRAINE.

There has been carried out an analysis of the experience of using the upcycling technique by Ukrainian designers in wartime conditions in Ukraine. The methods of using upcycling are shown on the example of «314BAN» brand concept. The experiment of the new designer brand «Rewind» has been considered. There has been analysed the video project «Community of a new generation» works developed by the dairy company «Halychyna» and the ways of using upcycling to improve the ecological situation in Ukraine.

Key words: upcycling, design, reflection, wartime, shoes on the frontline.